

QUYẾT ĐỊNH

**Về việc phê duyệt Đề án Bảo tồn và phát huy Lễ hội Dinh Thầy Thím,
xã Tân Tiến, thị xã La Gi phục vụ phát triển du lịch**

CHỦ TỊCH ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH BÌNH THUẬN

Căn cứ Luật Tổ chức chính quyền địa phương ngày 19/6/2015 và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Tổ chức Chính phủ và Luật Tổ chức Chính quyền địa phương ngày 22/11/2019;

Căn cứ Luật Di sản văn hóa năm 2001 và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Di sản văn hóa năm 2009;

Căn cứ Nghị định số 98/2010/NĐ-CP ngày 21/9/2010 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Di sản văn hóa và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Di sản văn hóa;

Căn cứ Nghị định số 110/2018/NĐ-CP ngày 29/8/2018 của Chính phủ quy định về quản lý và tổ chức lễ hội;

Căn cứ Quyết định số 2890/QĐ-VH ngày 27/9/1997 của Bộ trưởng Bộ Văn hóa và Thông tin (nay là Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) xếp hạng di tích kiến trúc nghệ thuật quốc gia đối với Dinh Thầy Thím, tỉnh Bình Thuận;

Căn cứ Quyết định số 62/QĐ-BVHTTDL ngày 12/01/2022 của Bộ trưởng Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch về việc công bố Danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia: Lễ hội Dinh Thầy Thím, xã Tân Tiến, thị xã La Gi, tỉnh Bình Thuận;

Căn cứ Chương trình hành động số 06-CTr/TU ngày 22/01/2021 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Bình Thuận (khóa XIV) và Kế hoạch số 951/KH-UBND ngày 23/3/2021 của Ủy ban nhân dân tỉnh về triển khai thực hiện Chương trình hành động của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh (khóa XIV) về thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh lần thứ XIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025;

Theo đề nghị của Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tại Công văn số 2231/TTr-SVHTTDL ngày 14/9/2022.

QUYẾT ĐỊNH:

Điều 1. Phê duyệt kèm theo quyết định này Đề án Bảo tồn và phát huy Lễ hội Dinh Thầy Thím, xã Tân Tiến, thị xã La Gi phục vụ phát triển du lịch.

Điều 2. Giao Ủy ban nhân dân thị xã La Gi chủ trì, phối hợp Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, các sở, ngành, địa phương liên quan tổ chức triển khai thực hiện Đề án Bảo tồn và phát huy Lễ hội Dinh Thầy Thím, xã Tân Tiến, thị xã La Gi phục vụ phát triển du lịch.

Điều 3. Quyết định này có hiệu lực kể từ ngày ký.

Điều 4. Chánh Văn phòng Ủy ban nhân dân tỉnh, Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Thủ trưởng các sở, ban, ngành, đơn vị liên quan, Chủ tịch Ủy ban nhân dân các huyện, thị xã, thành phố căn cứ Quyết định thi hành./.

Nơi nhận:

- Như Điều 4;
- Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch;
- Thường trực Tỉnh ủy;
- Thường trực HĐND tỉnh;
- Chủ tịch, các PCT UBND tỉnh;
- Các cơ quan thuộc UBND tỉnh;
- Báo Bình Thuận, Đài PTTH tỉnh;
- UBND các huyện, thị xã, thành phố;
- Lưu: VT, TTTT, KGVXNV. Hương

CHỦ TỊCH

Lê Tuấn Phong

ĐỀ ÁN

**Bảo tồn và phát huy Lễ hội Dinh Thầy Thím, xã Tân Tiến, thị xã La Gi
phục vụ phát triển du lịch**

*(kèm theo Quyết định số 1992 /QĐ-UBND ngày 23 tháng 9 năm 2022
của Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh Bình Thuận)*

Phần I

CĂN CỨ PHÁP LÝ VÀ SỰ CẦN THIẾT XÂY DỰNG ĐỀ ÁN

I. SỰ CẦN THIẾT XÂY DỰNG ĐỀ ÁN

Quần thể di tích Dinh Thầy Thím phân bố ở hai vị trí thuộc địa bàn xã Tân Tiến, thị xã La Gi, bao gồm: Khu Dinh thờ Thầy Thím và Khu Mộ Thầy Thím. Khu Dinh thờ Thầy Thím tọa lạc tại Khu rừng Bàu Cái thuộc thôn Tam Tân, gồm các hạng mục: Chính điện, Võ ca, gian thờ Tiền hiền, gian thờ Hậu hiền, Cổng chính, Bình phong; Khu Mộ Thầy Thím tọa lạc giữa Khu rừng Bàu Thông thuộc thôn Hiệp Tín, ở vị trí cách Dinh khoảng 3km về phía Tây gồm có: Mộ Thầy Thím, Mộ đôi bạch hổ, Điện thờ Thầy Thím, Cổng chính và hệ thống tường rào bao quanh.

Dinh Thầy Thím thuở ban đầu được tạo dựng bằng tranh lá đơn sơ, khi cuộc sống dần ổn định, người dân địa phương đã đóng góp công sức, tiền của để tôn tạo ngôi Dinh khang trang và bề thế. Căn cứ vào Truyền thuyết Thầy Thím và những dòng văn tự Hán - Nôm cổ chạm khắc trên thanh xà cò ở ngôi Chính điện: “*Kỷ Mão niên thập nhị ngoạt nhị thập ngũ nhật cấu tạo*”, có thể xác định niên đại tôn tạo Dinh vào ngày 25 tháng 12 năm Kỷ Mão (tức năm Tự Đức thứ 32 - 1879). Từ khi được tạo lập đến nay, người dân địa phương quen gọi là Dinh Thầy Thím; tên gọi này xuất phát từ Truyền thuyết dân gian Thầy Thím được lưu truyền trong cộng đồng từ xưa đến nay. Thầy Thím là cách gọi thể hiện sự tôn kính của Nhân dân đối với vợ chồng người đạo sĩ tài đức, giàu lòng nhân ái đã có nhiều công lao cứu giúp người dân lao động trong cuộc sống. Sau khi qua đời, nhằm tôn vinh, tưởng nhớ và thể hiện lòng biết ơn của cộng đồng đối với Thầy Thím; người dân địa phương đã tạo dựng ngôi Dinh để thờ cúng và từ đó đến nay Thầy Thím được tôn vinh là vị Thần bảo trợ, chở che cho dân làng được khỏe mạnh, cuộc sống bình an, no ấm và hạnh phúc. Với những giá trị và ý nghĩa đặc sắc đó, Dinh Thầy Thím đã được Bộ Văn hóa và Thông tin (nay là Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) xếp hạng di tích kiến trúc nghệ thuật quốc gia tại Quyết định số 2890/QĐ-VH ngày 27/9/1997.

Lễ hội Dinh Thầy Thím ra đời, duy trì và tồn tại đến ngày nay gắn với lịch sử hình thành các tập quán liên quan đến tín ngưỡng thờ Thầy Thím của cộng đồng người dân địa phương qua nhiều thế hệ. Lễ hội phản ánh sâu sắc những giá trị văn hóa dân gian truyền thống, thể hiện sự thành kính, biết ơn Thầy Thím và ông bà, tổ tiên đã có công tạo dựng xóm làng, bảo bọc, chở che cho dân làng có cuộc sống bình an và hạnh phúc. Với những giá trị và ý nghĩa đặc sắc đó, Lễ hội

Dinh Thầy Thím đã được Ủy ban nhân dân tỉnh đưa vào Danh mục các lễ hội tiêu biểu của địa phương cần bảo tồn và phát huy giá trị phục vụ phát triển du lịch.

Từ trước đến nay, Lễ hội Dinh Thầy Thím giữ một vị trí và vai trò vô cùng quan trọng trong đời sống và sinh hoạt tín ngưỡng tâm linh không chỉ của cộng đồng người dân địa phương mà cả đối với người dân khu vực các tỉnh, thành lân cận ở phía Nam. Mặc dù chịu ảnh hưởng của quá trình giao lưu, tiếp biến văn hóa, cũng như tác động của khoa học công nghệ và cơ chế kinh tế thị trường... nhưng Lễ hội Dinh Thầy Thím về cơ bản vẫn được gìn giữ, bảo tồn, duy trì đầy đủ từ thời gian, không gian, trình tự, cách thức thực hành các nghi lễ, thành phần tham gia cúng lễ, trang phục của Ban Tế tự, đối tượng thờ cúng, lễ vật dâng cúng... cho đến nội dung bài xướng văn, văn tế, lời khấn trong từng nghi lễ đã tạo nên một không gian linh thiêng, huyền ảo, cùng với các trò chơi dân gian, hội thi, hội diễn... hấp dẫn theo tập tục có từ lâu đời của cộng đồng người dân địa phương.

Tuy nhiên, Lễ hội Dinh Thầy Thím vẫn còn một số mặt hạn chế nhất định trong công tác quản lý và tổ chức lễ hội. So với các lễ hội khác trong tỉnh, Lễ hội Dinh Thầy Thím được coi là Lễ hội lớn, kéo dài ngày, số lượng Nhân dân và du khách đến thăm quan, bái tế ngày càng đông. Do đó, cần có kế hoạch tổ chức Lễ hội chu đáo, phương án bảo vệ an ninh trật tự, vệ sinh môi trường, an toàn thực phẩm, phòng chống cháy nổ,... hợp lý, đảm bảo an toàn cho người dân cũng như du khách đến tham dự Lễ hội. Bên cạnh đó, cần chú trọng duy trì tổ chức phần hội trong Lễ hội hàng năm với các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể thao, trò chơi, trò diễn dân gian phù hợp với điều kiện, đặc thù và truyền thống văn hóa của địa phương có sức thu hút du khách tham gia thưởng lãm, trải nghiệm.

Lễ hội Dinh Thầy Thím ngoài việc bảo đảm duy trì đầy đủ các yếu tố văn hóa mang giá trị truyền thống, còn tiếp thu, kế thừa, sáng tạo nên những giá trị văn hóa mới để đáp ứng nhu cầu hưởng thụ, sinh hoạt văn hóa gắn với tín ngưỡng tâm linh của cộng đồng. Ra đời và tồn tại trong môi trường tự nhiên, môi trường xã hội và môi trường tâm linh có nhiều mối quan hệ, chi phối, tương thích, tác động qua lại theo dòng lịch sử; các loại hình tín ngưỡng và tôn giáo đã có sự chuyển biến, dung hòa, tích hợp lẫn nhau để thích nghi và phù hợp với cuộc sống mới. Do đó, một số lễ nghi trong Lễ hội Dinh Thầy Thím cũng không ngoại lệ, đã có sự biến đổi, dung hòa một số yếu tố văn hóa mới để phù hợp với nhu cầu thực tế của xã hội và đời sống tín ngưỡng tâm linh của cộng đồng.

Xuất phát từ giá trị, ý nghĩa và thực trạng đó, việc xây dựng Đề án “*Bảo tồn và phát huy Lễ hội Dinh Thầy Thím, xã Tân Tiến, thị xã La Gi phục vụ phát triển du lịch*” là vấn đề cấp thiết để địa phương, các sở, ngành, phối hợp triển khai thực hiện nhằm bảo tồn, gìn giữ và phát huy giá trị của tín ngưỡng thờ Thầy Thím - nét văn hóa truyền thống đặc sắc của địa phương phục vụ phát triển du lịch, góp phần thúc đẩy kinh tế - xã hội địa phương phát triển.

II. CĂN CỨ PHÁP LÝ

1. Nghị quyết Hội nghị lần thứ 9 Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI) về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước.

2. Chỉ thị số 41-CT/TW, ngày 05/02/2015 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về việc tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác quản lý và tổ chức lễ hội.

3. Luật Di sản văn hóa năm 2001 và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Di sản văn hóa năm 2009.

4. Nghị định số 98/2010/NĐ-CP ngày 21/9/2010 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Di sản văn hóa và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Di sản văn hóa.

5. Nghị định số 110/2018/NĐ-CP ngày 29/8/2018 của Chính phủ quy định về quản lý và tổ chức lễ hội.

6. Quyết định số 2890/QĐ-VH ngày 27/9/1997 của Bộ trưởng Bộ Văn hóa và Thông tin (nay là Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) xếp hạng di tích kiến trúc nghệ thuật quốc gia đối với Dinh Thầy Thím, tỉnh Bình Thuận.

7. Quyết định số 62/QĐ-BVHTTDL ngày 12/01/2022 của Bộ trưởng Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch về việc công bố Danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia: Lễ hội Dinh Thầy Thím, xã Tân Tiến, thị xã La Gi, tỉnh Bình Thuận.

8. Chương trình hành động số 06-CTr/TU ngày 22/01/2021 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Bình Thuận (khóa XIV) và Kế hoạch số 951/KH-UBND ngày 23/3/2021 của Ủy ban nhân dân tỉnh về triển khai thực hiện Chương trình hành động của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh (khóa XIV) về thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh lần thứ XIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025.

Phần II

THỰC TRẠNG LỄ HỘI DINH THẦY THÍM Ở XÃ TÂN TIẾN, THỊ XÃ LA GI

Sự ra đời, tồn tại của Dinh, Mộ và Lễ hội Dinh Thầy Thím gắn liền với Truyền thuyết Thầy Thím và quá trình khai lập, hình thành làng Tam Tân nói riêng, cũng như thị xã La Gi nói chung. Truyền thuyết kể rằng: *Thầy là một đạo sĩ, quê ở làng La Qua, phủ Điện Bàn, tỉnh Quảng Nam, Thầy cưới vợ người làng Yên Nê cùng tỉnh. Là người giàu lòng nhân ái, có phép thuật cao siêu nên Thầy được mọi người ngưỡng mộ bởi những nghĩa cử cao đẹp. Thầy dùng những phép thuật cao siêu để trừng trị bọn cường hào, ác bá và bênh vực cứu giúp người nghèo bị áp bức. Làng quê của Thầy Thím quanh năm hạn hán, mất mùa, đời sống người dân cơ cực, cơm không đủ no, khi ốm đau kể như tuyệt vọng. Có lần trước cơn nắng hạn, đồng lúa có nguy cơ bị cháy nắng, Thầy đã đứng ra khẩn nguyện, lập tức trời chuyển mây đen và mưa tầm tã, ruộng lúa hồi sinh như một phép lạ. Có lần Thầy dùng pháp thuật dịch chuyển ngôi đình của một làng khác về làng mình để Nhân dân có nơi trang nghiêm thờ phụng Thành hoàng và Tiên hiền, Hậu hiền của làng. Vì tội danh đó, triều đình nhà Nguyễn đã khép Thầy vào tội chết. Trước giờ thi hành án, Thầy xin một ân huệ cuối cùng là được cấp cho một tấm lụa đào để vợ chồng Thầy mua một bài tạ tội cùng vua. Tấm lụa đỏ thắm quấn lấy Thầy Thím và linh diệu thay biến thành con rồng từ từ bay lượn trên không trung rồi xuôi về phương Nam trước sự kinh ngạc của vua quan và dân làng. Rồng lụa đưa Thầy Thím đến làng Tam Tân thì*

đáp xuống. Từ đó Thầy Thím dưới lớp áo người dân xa quê đi lập nghiệp bằng nghề dẫn gỗ, đóng ghe, bốc thuốc chữa bệnh cứu giúp dân nghèo.

Sống ẩn dật trong rừng làm nghề dẫn gỗ, đóng thuyền, bốc thuốc chữa bệnh giúp dân nghèo; một hôm dân làng Tam Tân được tin Thầy Thím đã thác, mọi người đến nơi thấy có sẵn hai chiếc quan tài khiến lòng ai cũng ngậm ngùi thương xót và cùng nhau làm lễ an táng Thầy và Thím ở Khu rừng Bàu Thông. Để tỏ lòng biết ơn công đức của Thầy Thím lúc sinh thời, người dân làng Tam Tân đã lập Dinh thờ Thầy Thím tại Khu rừng Bàu Cái. Những năm sau khi Thầy Thím qua đời, cứ đến ngày mùng 5 tháng Giêng Âm lịch hàng năm người ta thường thấy có đôi bạch hổ từ trong rừng sâu về canh giữ và tảo mộ Thầy Thím. Về sau khi đôi bạch hổ qua đời, người dân địa phương đã an táng xác bạch hổ bên cạnh mộ Thầy Thím.

Trong cộng đồng người dân địa phương đến nay vẫn lưu truyền rất nhiều chuyện kể về sự linh hiển của Thầy trong việc cứu người bị nạn, giúp tiền bạc và chữa bệnh cho người dân lao động nghèo khó. Trước công đức và nghĩa cử cứu nhân độ thế cao đẹp của Thầy, đến đời Thành Thái năm thứ 18 (1906) nhà vua đã xem xét lại án xử trước đây và ban sắc phong cho Thầy Thím “*Chí đức tiên sinh, chí đức vương vương, tôn thần*”.

Truyền thuyết về Thầy Thím được coi là di sản văn hóa dân gian có nhiều giá trị và nổi tiếng ở địa phương được sản sinh ra từ trong cuộc sống, lao động và đấu tranh của ông cha ngày trước, phản ánh nỗi khát khao chính đáng của người dân lao động về một xã hội công bằng, ấm no và hạnh phúc. Nội dung của Truyền thuyết mang đậm tính nhân văn, góp phần giáo dục truyền thống, đạo lý và nhân cách cho các thế hệ đương thời và mai sau.

Trải qua gần 150 năm tồn tại, các hạng mục kiến trúc của Dinh Thầy Thím đã được trùng tu, tôn tạo nhiều lần, đến nay vẫn bảo lưu khá nguyên vẹn về kiểu dáng, kết cấu kiến trúc, nguyên vật liệu và nét trang nghiêm, cổ kính. Các hạng mục kiến trúc của Dinh Thầy Thím được lắp ghép theo lối kiến trúc “Tứ trụ” - kiểu kiến trúc dân gian đặc trưng, tiêu biểu ở Bình Thuận vào thế kỷ XVIII - XIX. Lối kiến trúc này sử dụng 04 cột gỗ có kích thước to lớn vươn cao ở giữa trung tâm nối kết với hệ thống các vì cột phụ tỏa ra xung quanh bằng các vì kèo tạo nên bộ khung liên kết vững chắc và sự cân đối nhịp nhàng trong việc bài trí các khám thờ, hương án, bao lam, hoành phi, câu đối,... ở nội thất.

Theo tập tục có từ lâu đời, hàng năm tại dinh Thầy Thím tổ chức hai kỳ lễ hội: Lễ Tảo mộ Thầy Thím diễn ra vào ngày 05 tháng Giêng Âm lịch và Lễ Giỗ Thầy Thím diễn ra từ ngày 14 - 16 tháng Chín Âm lịch. Trong đó, Giỗ Thầy Thím được coi là Lễ hội chính với nhiều nghi lễ truyền thống nối tiếp nhau; do đó, phạm vi Đề án này chỉ thực hiện đối với trường hợp Lễ Giỗ Thầy Thím (Lễ hội Dinh Thầy Thím) hàng năm diễn ra từ ngày 14 - 16 tháng Chín Âm lịch. Đối với Lễ Tảo mộ Thầy Thím vẫn được duy trì theo tập tục như lâu nay do Ban Quản lý di tích Dinh Thầy Thím thực hiện.

Thiết chế tín ngưỡng Dinh, Mộ và Lễ hội Dinh Thầy Thím lâu nay được coi là điểm nhấn thu hút du khách đến thăm quan, bái tế, khám phá, nghỉ dưỡng... của thị xã La Gi. Do đó, trong nhiều năm qua, Ủy ban nhân dân thị xã

La Gi đã quan tâm, chú trọng đầu tư nâng cấp các tuyến đường giao thông đến Dinh và Mộ, mở rộng diện tích đất đai xung quanh Khu vực Dinh và Mộ để bảo vệ môi trường cảnh quan, không gian xanh, sạch, đẹp; công tác tuyên truyền, quảng bá về nét đặc sắc của Lễ hội ngày càng được quan tâm, chú trọng đúng mức... tạo điều kiện thuận lợi cho việc bảo tồn, phát huy giá trị di tích và tổ chức Lễ hội.

Đặc biệt, trong những năm qua Ban Quản lý di tích Dinh Thầy Thím đã có nhiều nỗ lực, cố gắng trong việc giới thiệu, quảng bá nét văn hóa dân gian đặc sắc gắn với truyền thuyết, nhân vật Thầy Thím đến Nhân dân và du khách như: Tổ chức trại sáng tác 02 lần về đề tài Dinh Thầy Thím với hơn 50 tác phẩm tân nhạc, cổ nhạc, kịch ngắn,... đã được các soạn giả sáng tác, đưa vào phục vụ trong các chương trình sân khấu hóa vào các dịp lễ hội hằng năm; xuất bản tập nhạc “Huyền thoại Dinh Thầy Thím”; 15 clip ca nhạc; tập sách Sự tích Dinh Thầy Thím, phục chế Sắc phong Dinh Thầy Thím; xây dựng Vở Cải lương: Sự tích Thầy Thím phát trên HTV9,... Duy trì website: dinhthaythim.vn để giới thiệu các hoạt động của Dinh Thầy Thím đến với Nhân dân và du khách trong và ngoài tỉnh.

Trước khi Lễ hội chính thức diễn ra khoảng 4 - 5 tháng, Ủy ban nhân dân thị xã La Gi triển khai thành lập Ban Tổ chức Lễ hội, xây dựng kế hoạch, chương trình, nội dung Lễ hội và chuẩn bị các phương án bảo vệ an ninh trật tự, vệ sinh môi trường, an toàn thực phẩm, phòng chống cháy nổ,... đảm bảo an toàn cho người dân cũng như du khách đến tham dự Lễ hội. Thành phần Ban Tổ chức Lễ hội do đồng chí Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân thị xã La Gi làm Trưởng Ban; Trưởng Phòng Văn hóa - Thông tin, Trưởng Công an thị xã, Chủ tịch Ủy ban nhân dân xã Tân Tiến và Trưởng Ban Quản lý di tích Dinh Thầy Thím làm Phó trưởng Ban; thành viên Ban Tổ chức là đại diện các phòng, ban, mặt trận, tổ chức đoàn thể thị xã La Gi và xã Tân Tiến. Ban Quản lý di tích mở nhiều cuộc họp để bàn bạc thống nhất kế hoạch, chương trình, huy động các nguồn lực đóng góp của các tổ chức, cá nhân để phục vụ Lễ hội và bầu chọn ra Ban Tế tự để thực hiện các nghi lễ trong Lễ hội. Ban Tổ chức có sự liên hệ chặt chẽ với Ban Quản lý di tích và Ban Tế tự trong việc phối hợp tổ chức Lễ hội, trên cơ sở tôn trọng các tập tục và nghi thức của cộng đồng.

Trước khi Lễ hội diễn ra, người dân địa phương cùng tập trung về Dinh và Mộ Thầy Thím để quét dọn trong ngoài, lau chùi, sửa soạn các khám thờ, các đồ tế tự sạch sẽ, tươm tất và mua sắm các loại lễ vật cần thiết phục vụ tế lễ theo tập tục truyền thống. Bên trong khuôn viên Dinh và Mộ, các loại cờ lễ (cờ đại, cờ trung và cờ tiểu) được trang hoàng lộng lẫy, tạo nên một khung cảnh vừa trang nghiêm nhưng cũng tung bừng và nhộn nhịp. Các nghi lễ trong Lễ hội đều do Ban Tế tự của Dinh thực hiện, thành phần Ban Tế tự gồm có: Chánh bái (chủ tế hoặc chủ lễ), Bồi bái (phụ tế hoặc phụ lễ), Đông Tây Bồi bái, Hương văn (người đọc văn tế), Chấp sự (đảm trách việc đánh chiêng, đại hồng chung, chuông, trống đại và trống tiểu), Thị lập (đảm trách việc dâng hương đèn, trà rượu, lễ vật lên các khám thờ), Xướng lễ (đảm trách việc đọc bài xướng văn để các vị trong Ban Tế tự hành lễ), Học trò lễ (còn gọi là Lễ sanh) trực tiếp dâng hương đèn, trà

rượu cho Chánh bái để trình dâng lên Thầy Thím và ông bà tổ tiên rồi sau đó mang các lễ vật này giao cho các vị Thị lập dâng lên các khám thờ.

Lễ hội dinh Thầy Thím diễn ra từ ngày 14 - 16 tháng Chín Âm lịch hàng năm với nhiều nghi lễ nối tiếp nhau như: Nghinh Thần, Nhập điện an vị (diễn ra vào buổi sáng ngày 14/9 Âm lịch); Dâng cộ bánh lên Thầy Thím, Cúng Ngọ (diễn ra vào buổi sáng ngày 15/9 Âm lịch); Thỉnh sanh, Tế Tiền hiền và Chánh tế Thần (diễn ra vào buổi sáng ngày 16/9 Âm lịch). Bên cạnh đó là phần hội với nhiều trò chơi, trò diễn dân gian và hoạt động văn hóa - thể thao hấp dẫn như: Thi đấu cờ người, thi làm bánh, đan lưới, khiêng thúng ra khơi, gánh cá, kéo co, việt dã, bóng chuyền bãi biển, biểu diễn lân - sư - rồng, triển lãm mô hình sự tích Thầy Thím, trình diễn trống hội, chương trình nghệ thuật dân tộc... Lễ hội dinh Thầy Thím có sức thu hút hàng vạn người dân địa phương, du khách trong và ngoài nước đến bái tế, trải hội trong suốt thời gian cả tháng Chín Âm lịch hàng năm.

Lễ vật dâng cúng Thầy Thím, ông bà, tổ tiên trong Lễ hội Dinh Thầy Thím gồm những sản vật gắn với sản xuất nông nghiệp theo tập tục truyền thống có từ lâu đời của cộng đồng người dân địa phương như: Trầu cau, trà, rượu, hoa quả, hương đèn, chè xôi, cơm, canh, thịt heo, cá, trứng, các loại bánh, gạo, muối...; đặc biệt là phải có 01 con heo toàn sắc để dâng tế Thần linh. Trước khi Lễ hội diễn ra khoảng 01 tháng, Ban Quản lý Dinh Thầy Thím tổ chức họp bàn, có kế hoạch chuẩn bị và phân công mua sắm các loại lễ vật phục vụ các nghi lễ diễn ra trong Lễ hội.

Lễ hội Dinh Thầy Thím là Lễ hội lớn, thu hút đông người, kéo dài ngày và có nhiều nghi lễ diễn ra nối tiếp nhau. Do đó, cần có kế hoạch tổ chức chu đáo, phương án bảo vệ an ninh trật tự, vệ sinh môi trường, an toàn thực phẩm, phòng chống cháy nổ... hợp lý, đảm bảo an toàn cho người dân cũng như du khách đến tham dự Lễ hội. Trong những năm qua, mặc dù các cấp chính quyền, các ban ngành hữu quan của thị xã La Gi và Ban Quản lý Dinh Thầy Thím có nhiều cố gắng, nỗ lực trong công tác quản lý và tổ chức Lễ hội, nhưng Lễ hội Dinh Thầy Thím vẫn còn nhiều vấn đề tồn tại như: Trật tự an toàn giao thông trong thời gian Lễ hội diễn ra có lúc, có nơi chưa được đảm bảo (các tuyến đường dẫn nối từ đường ĐT709 vào Dinh và Mộ Thầy Thím chưa được mở rộng và nâng cấp, bãi đỗ xe trong khu vực Dinh và Mộ còn chật hẹp, chưa thông thoáng, nhất là đối với xe từ 30 chỗ ngồi trở lên); tình trạng các quầy hàng lưu niệm, dịch vụ ăn uống bày bán hai bên đường từ bãi đỗ xe vào phía trước Công chính của Dinh và sử dụng loa kéo có âm lượng lớn mời gọi, chèo kéo du khách vẫn còn diễn ra làm mất trật tự, vẻ mỹ quan và nét trang nghiêm cần thiết của Lễ hội. Bên cạnh phần lễ, cần chú trọng duy trì tổ chức phần hội với các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể thao, trò chơi, trò diễn dân gian phù hợp với điều kiện, đặc thù và truyền thống văn hóa của địa phương có sức thu hút du khách tham gia thưởng lãm, trải nghiệm như: Thi đấu cờ người, thi làm bánh, đan lưới, khiêng thúng ra khơi, gánh cá, kéo co, việt dã, bóng chuyền bãi biển, biểu diễn lân - sư - rồng, triển lãm mô hình Sự tích Thầy Thím, trình diễn trống hội, chương trình nghệ thuật dân tộc...

Những người vốn am hiểu về tập tục, tín ngưỡng và thực hành các nghi lễ trong Lễ hội Dinh Thầy Thím trong cộng đồng đang ngày một khan hiếm dần

theo thời gian. Chính họ là những người nắm giữ những bí quyết thực hành Lễ hội, thế nhưng việc trao truyền cho các thế hệ con cháu đi sau lâu nay chưa được quan tâm đúng mức. Trong những thập niên gần đây, Ban Quản lý di tích, các bậc cao niên, nghệ nhân, trí thức có am hiểu về tập tục, tín ngưỡng và thực hành các nghi lễ trong Lễ hội Dinh Thầy Thím trong cộng đồng đang ngày một khan hiếm dần theo thời gian. Tuy nhiên, thế hệ trẻ hiện nay phần đông ít quan tâm đến việc tiếp nhận, duy trì và lưu giữ vốn di sản văn hóa truyền thống của ông cha lưu truyền lại. Từ đó dẫn đến việc trao truyền, kết nối, kế thừa về tập tục, tín ngưỡng và thực hành các nghi lễ trong Lễ hội Dinh Thầy Thím giữa thế hệ đi trước với thế hệ đi sau cũng gặp không ít khó khăn và đứng trước nguy cơ mai một dần theo thời gian.

Phần III

MỤC TIÊU, NỘI DUNG, GIẢI PHÁP VÀ KINH PHÍ BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY LỄ HỘI DINH THẦY THÍM, XÃ TÂN TIẾN, THỊ XÃ LA GI

I. MỤC TIÊU

1. Bảo tồn và phát huy bền vững giá trị văn hóa dân gian đặc sắc của Lễ hội Dinh Thầy Thím về lâu dài nhằm đáp ứng nhu cầu sinh hoạt tín ngưỡng, tâm linh của người dân địa phương và thăm quan, bái tế của du khách; hướng đến đưa Lễ hội Dinh Thầy Thím trở thành sản phẩm du lịch hấp dẫn có sức thu hút Nhân dân, du khách trong và ngoài nước. Góp phần thực hiện thắng lợi các mục tiêu phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội theo Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025 và những nhiệm kỳ tiếp theo.

2. Tiếp tục duy trì các kỳ tế lễ diễn ra hàng năm tại Dinh Thầy Thím như: Lễ Tảo mộ Thầy Thím diễn ra vào mùng 5 tháng Giêng Âm lịch và Lễ hội Dinh Thầy Thím (Lễ Giỗ Thầy Thím) diễn ra từ ngày 14 - 16 tháng Chín Âm lịch; trong đó, Lễ Giỗ Thầy Thím được coi là Lễ hội chính với nhiều nghi lễ theo tập tục truyền thống nối tiếp nhau.

3. Hàng năm cần duy trì tổ chức cả phần lễ và phần hội; phần lễ với đầy đủ các nghi thức và cách thức hành lễ theo tập tục truyền thống của ông cha để lại, phần hội cần chú trọng phục hồi lại các trò chơi, trò diễn dân gian, đa dạng hóa các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể thao gắn với tiềm năng, thế mạnh và truyền thống văn hóa của địa phương để quảng bá, thu hút Nhân dân và du khách tham gia, khám phá, trải nghiệm.

4. Nâng cao nhận thức, tinh thần trách nhiệm của các cấp chính quyền, ban, ngành chức năng, cán bộ và Nhân dân thị xã La Gi trong công tác bảo tồn, gìn giữ, phát huy giá trị di sản văn hóa nói chung, Lễ hội Dinh Thầy Thím nói riêng phục vụ phát triển du lịch.

II. NỘI DUNG TỔ CHỨC LỄ HỘI DINH THẦY THÍM HÀNG NĂM

1. Thời gian: Lễ hội Dinh Thầy Thím hàng năm diễn ra từ ngày 14 - 16 tháng Chín Âm lịch.

2. Địa điểm tổ chức Lễ hội (cả phần lễ và phần hội): Diễn ra tại Khu vực Dinh, Mộ Thầy Thím, Bãi biển Tam Tân và các tuyến đường dẫn từ Dinh đến Mộ Thầy Thím.

3. Đơn vị chủ trì tổ chức Lễ hội: Ủy ban nhân dân thị xã La Gi. Đối với phần lễ, Ủy ban nhân dân thị xã La Gi phân công Ban Quản lý di tích Dinh Thầy Thím phối hợp với Phòng Văn hóa - Thông tin và Ủy ban nhân dân xã Tân Tiên xây dựng kế hoạch, chương trình, nội dung và dự toán kinh phí tổ chức phần lễ. Đối với các hoạt động phần hội, Ủy ban nhân dân thị xã La Gi chỉ đạo Phòng Văn hóa và Thông tin chủ trì, phối hợp với Ban Quản lý di tích Dinh Thầy Thím, các cơ quan, đơn vị liên quan của thị xã xây dựng kế hoạch, chương trình, nội dung và dự toán kinh phí tổ chức phần hội. Chú trọng đa dạng hóa và nâng tầm các hoạt động phần hội, thành phần tham gia không chỉ giới hạn trong phạm vi thị xã, mà cần mở rộng ra các huyện, thành phố trong tỉnh và các tỉnh lân cận.

4. Tiếp tục gìn giữ, duy trì cách thức thực hành các nghi lễ trong Lễ hội như: Nghinh Thần, Nhập điện an vị (diễn ra vào buổi sáng ngày 14/9 Âm lịch); Dâng cộ bánh lên Thầy Thím, Cúng Ngọ (diễn ra vào buổi sáng ngày 15/9 Âm lịch); Thỉnh sanh, Tế Tiên hiền, Chánh tế Thần (diễn ra vào buổi sáng ngày 16/9 Âm lịch) và các bài xướng văn, lời khẩn, văn tế, lễ phục của Ban Tế tự, nhạc lễ... Đồng thời, phục hồi lại các trò chơi, trò diễn dân gian, đa dạng hóa các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể thao gắn với tiềm năng, thế mạnh và truyền thống văn hóa của địa phương như: Thi đấu cờ người, thi làm bánh, đan lưới, khiêng thúng ra khơi, gánh cá, kéo co, việt dã, bóng chuyền bãi biển, biểu diễn lân - sư - rồng, triển lãm mô hình Sự tích Thầy Thím, trình diễn trống hội, chương trình nghệ thuật dân tộc,...

5. Chú trọng công tác đảm bảo an ninh trật tự, an toàn giao thông, phòng chống cháy nổ,... cho người dân và du khách đến thăm quan, bái tế Lễ hội. Tiếp tục đầu tư nâng cấp các tuyến đường nối từ đường ĐT 709 ra vào Dinh và Mộ và các tuyến đường nối từ Dinh đến Mộ Thầy Thím; đầu tư, nâng cấp hệ thống điện chiếu sáng trên trục đường chính nối từ đường ĐT 709 vào Dinh và hệ thống nước sinh hoạt tại Dinh Thầy Thím,... đáp ứng nhu cầu sinh hoạt của du khách; quy hoạch, bố trí bãi đỗ xe phù hợp tại Khu vực Dinh và Mộ, tổ chức phân luồng, phân tuyến tránh ùn tắc giao thông. Có phương án bố trí, sắp xếp lại các quầy bán hàng lưu niệm, dịch vụ ăn uống,... trong Khu vực Dinh và Mộ Thầy Thím một cách hợp lý, đảm bảo an ninh trật tự, môi trường cảnh quan. Không để tái diễn tình trạng các quầy bán hàng lưu niệm sử dụng loa kéo có âm lượng lớn mời gọi, chèo kéo du khách để trả lại không gian yên tĩnh, vẻ mỹ quan và nét trang nghiêm cần thiết cho di tích và Lễ hội.

6. Thành phần tham gia Lễ hội:

- Đại diện lãnh đạo Tỉnh ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh.

- Các sở, ban, ngành và tổ chức đoàn thể tỉnh, Báo Bình Thuận, Đài Phát thanh và Truyền hình tỉnh.

- Đại diện phóng viên các báo, đài tại tỉnh.

- Đại diện Thường trực Thị ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; đại diện lãnh đạo các phòng, ban và tổ chức đoàn thể thị xã La Gi.

- Đại diện lãnh đạo Đảng ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các ban, ngành, đoàn thể xã Tân Tiến và Tân Hải.

- Các doanh nghiệp, tổ chức và Nhân dân tại các phường, xã trên địa bàn thị xã La Gi, các địa phương trong tỉnh, du khách trong và ngoài nước.

7. Đầu tư nâng tầm Lễ hội Tảo Mộ Thầy Thím (mùng 5 tháng Giêng âm lịch hằng năm) và xác định đây là Lễ hội thứ hai sau Lễ hội Tế Thu (14 - 16 tháng Chín Âm lịch hằng năm) diễn ra hàng năm tại Dinh Thầy Thím, vì trong thời gian qua, Lễ Tảo Mộ tuy có tổ chức hàng năm nhưng chưa thật sự chu đáo.

III. GIẢI PHÁP

1. Tăng cường sự phối hợp giữa các sở, ngành chức năng của tỉnh với các cấp chính quyền, cơ quan, ban ngành, đoàn thể thị xã La Gi trong công tác quản lý, chỉ đạo về chuyên môn nghiệp vụ đối với công tác quản lý và tổ chức Lễ hội Dinh Thầy Thím.

2. Liên kết với nhiều kênh truyền hình, các trang mạng xã hội để hình thành các tập phim, clip quảng bá, giới thiệu về sự tích Thầy Thím, quê hương, đất nước, con người Bình Thuận nhằm lan tỏa đến các tỉnh lân cận. Đẩy mạnh tuyên truyền, quảng bá sâu rộng về ý nghĩa, giá trị và nét đặc sắc của tín ngưỡng thờ Thầy Thím và Lễ hội Dinh Thầy Thím bằng các hình thức trực quan và trên các phương tiện thông tin truyền thông để nâng cao nhận thức, tinh thần trách nhiệm của các tầng lớp Nhân dân địa phương, nhất là thế hệ trẻ trong việc bảo tồn và phát huy giá trị Lễ hội Dinh Thầy Thím và xem đây là trách nhiệm chung của cộng đồng.

3. Trước thời gian diễn ra Lễ hội khoảng 03 tháng, Ủy ban nhân dân thị xã La Gi ban hành kế hoạch, nội dung, chương trình chi tiết Lễ hội (bao gồm cả phần lễ và phần hội); thông báo cho các Công ty Lữ hành để quảng bá và đưa vào chương trình tour. Tăng cường các hoạt động xúc tiến, quảng bá du lịch để thu hút du khách trong và ngoài nước đến thăm quan, khám phá nét đặc sắc của Lễ hội. Thông tin trên báo, đài, trang tin điện tử và các nền tảng mạng xã hội về du lịch giới thiệu đến Nhân dân và khách du lịch; in ấn (tờ rơi, tập gấp,...) chương trình hoạt động của Lễ hội gửi các doanh nghiệp du lịch, đơn vị lữ hành trong và ngoài tỉnh; truyền thông Lễ hội Dinh Thầy Thím gắn với giới thiệu, quảng bá tiềm năng, thắng cảnh, điểm tham quan du lịch thị xã La Gi nói riêng, tỉnh Bình Thuận nói chung để mời gọi khách du lịch.

4. Lễ hội Dinh Thầy Thím diễn ra giữa không gian Dinh và Mộ Thầy Thím, thể hiện mối quan hệ gắn kết, bổ sung, hòa quyện chặt chẽ giữa văn hóa vật thể và phi vật thể; do đó Ban Quản lý di tích Dinh Thầy Thím chủ động xây dựng kế hoạch dài hạn và ngắn hạn trình cấp thẩm quyền xem xét, quyết định việc trùng tu, sửa chữa, nâng cấp và đầu tư các thiết chế tại Dinh và Mộ Thầy Thím theo khả năng tài chính của mình và theo đúng các quy định của Nhà nước, không để các công trình xuống cấp, hư hỏng. Các ngành chức năng và các cấp chính quyền địa phương cần chú trọng công tác trùng tu, tôn tạo, bảo quản, gìn giữ tối đa các yếu tố nguyên gốc (từ kết cấu, kiểu dáng, vật liệu kiến trúc cho đến các hình tượng, họa tiết trang trí nghệ thuật, không gian và môi trường

cảnh quan) vốn có của Dinh và Mộ Thầy Thím. Hạn chế tối đa sự thay thế bằng các vật liệu, chất liệu mới không phù hợp với kiến trúc truyền thống; đặc biệt là quan tâm gìn giữ không gian kiến trúc, môi trường xanh, sạch, đẹp xung quanh khu vực Dinh và Mộ Thầy Thím.

5. Đẩy mạnh xã hội hóa, huy động các nguồn lực từ các doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước tài trợ cho các hoạt động tu bổ, tôn tạo di tích và tổ chức Lễ hội Dinh Thầy Thím.

6. Tiếp tục xây dựng nhiều kịch bản sân khấu hóa cho chương trình Lễ hội hằng năm. Nội dung chương trình phải khai thác được tính nhân văn, đạo đức, giúp dân cứu người của Thầy Thím; sử dụng các tác phẩm đã sáng tác về đề tài Thầy Thím đã được xuất bản; đa dạng hóa các thể loại khác nhau nhằm mang lại nhiều sắc thái để công chúng cảm nhận được những giá trị văn hóa tâm linh của Thầy Thím.

7. Chú trọng duy trì phần lễ theo đúng nghi thức, tập tục truyền thống như lâu nay. Trong phần hội cần nâng tầm các trò chơi dân gian mang tính chất vùng biển gắn với sự tích Thầy Thím như: Lắc thúng, đan lưới, thi đấu cờ tướng, kéo co,... nhằm tạo không khí vui tươi, phấn khởi cho Nhân dân và du khách trong quá trình tham gia Lễ hội Dinh Thầy Thím. Đầu tư mua sắm thêm các trang thiết bị, phương tiện... phục vụ cho nghi lễ Nghinh Thần và các nghi lễ khác thật sự khởi sắc và hấp dẫn công chúng.

8. Ban Quản lý di tích, Ban Tế tự Dinh Thầy Thím là những người am hiểu sâu rộng phong tục tập quán của địa phương cần quan tâm, chú trọng đến việc trao truyền, hướng dẫn cách thức thực hành các nghi lễ trong Lễ hội cho thế hệ trẻ đương thời để tạo nên một sự kết nối trong việc kế thừa, bảo tồn và phát huy Lễ hội Dinh Thầy Thím, tránh nguy cơ bị thất truyền, mai một, biến thể hoặc mất đi trong tương lai.

9. Chú trọng đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn về chuyên môn, nghiệp vụ cho những người làm công tác quản lý, đón tiếp, hướng dẫn, giới thiệu về di tích và Lễ hội Dinh Thầy Thím phục vụ du khách đến tham quan, bán vé để có tính kế thừa và phát huy di sản văn hóa truyền thống

10. Chính quyền địa phương và ngành chức năng quan tâm, tạo điều kiện thuận lợi cho việc quản lý và tổ chức Lễ hội Dinh Thầy Thím; khuyến khích việc phổ biến rộng rãi về nội dung, ý nghĩa và giá trị của Lễ hội trong cộng đồng. Chú trọng tăng cường việc kiểm tra, giám sát để kịp thời ngăn ngừa, loại bỏ các hoạt động mê tín dị đoan, các hủ tục lạc hậu, các hình thức thương mại hóa xâm nhập vào Lễ hội.

IV. NGUỒN KINH PHÍ THỰC HIỆN ĐỀ ÁN

Từ nguồn xã hội hóa; nguồn huy động, tài trợ của các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước theo quy định của pháp luật hiện hành.

Phần IV

TỔ CHỨC THỰC HIỆN

1. Ủy ban nhân dân thị xã La Gi

- Ban hành kế hoạch, nội dung, chương trình tổ chức Lễ hội Dinh Thầy Thím hàng năm vào dịp Lễ Giỗ Thầy Thím diễn ra từ ngày 14 - 16 tháng Chín Âm lịch (cả phần lễ và phần hội).

- Thành lập Ban Tổ chức, các tiểu ban giúp việc cho Ban Tổ chức Lễ hội Dinh Thầy Thím hàng năm.

- Xây dựng phương đảm bảo an ninh trật tự, an toàn giao thông, phòng chống cháy nổ, vệ sinh môi trường và an toàn thực phẩm cho người dân và du khách đến thăm quan, bãi tể trước, trong và sau khi Lễ hội diễn ra. Quy hoạch, bố trí bãi đỗ xe phù hợp tại Khu vực Dinh và Mộ, tổ chức phân luồng, phân tuyến tránh ùn tắc giao thông. Có phương án bố trí, sắp xếp lại các quầy bán hàng lưu niệm, dịch vụ ăn uống,... không để tái diễn tình trạng sử dụng loa kéo có âm lượng lớn mời gọi, chèo kéo du khách trong Khu vực Dinh và Mộ Thầy Thím.

- Sau khi kết thúc Lễ hội Dinh Thầy Thím hàng năm, báo cáo kết quả tổ chức Lễ hội bằng văn bản (đánh giá những mặt được, những tồn tại, hạn chế và nguyên nhân) cho Ủy ban nhân dân tỉnh và Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch.

2. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch

Giúp Ủy ban nhân dân tỉnh quản lý, hướng dẫn về chuyên môn nghiệp vụ và phối hợp với Ủy ban nhân dân thị xã La Gi tổ chức Lễ hội Dinh Thầy Thím hàng năm theo đúng kế hoạch, nội dung, chương trình đề ra.

3. Hiệp hội Du lịch tỉnh

Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giới thiệu, quảng bá, xúc tiến đưa tín ngưỡng thờ cúng Thầy Thím và Lễ hội Dinh Thầy Thím vào các tour, tuyến du lịch để phục vụ du khách.

4. Sở Thông tin và Truyền thông, Đài Phát thanh - Truyền hình, Báo Bình Thuận

Phối hợp với Ủy ban nhân dân thị xã La Gi tổ chức tuyên truyền, quảng bá và thực hiện các chương trình giới thiệu về Dinh, Mộ Thầy Thím và Lễ hội Dinh Thầy Thím trên sóng phát thanh - truyền hình, trên báo in, báo điện tử và các phương tiện truyền thông khác.

5. Các tổ chức chính trị - xã hội và Nhân dân

Phối hợp với các sở, ngành, địa phương thực hiện Đề án có hiệu quả./.